

Érvelés, tárgyalás, meggyőzés

5. óra

Keretezés. Retorika. Gyakorlat

Csordás – Geng – Szabó

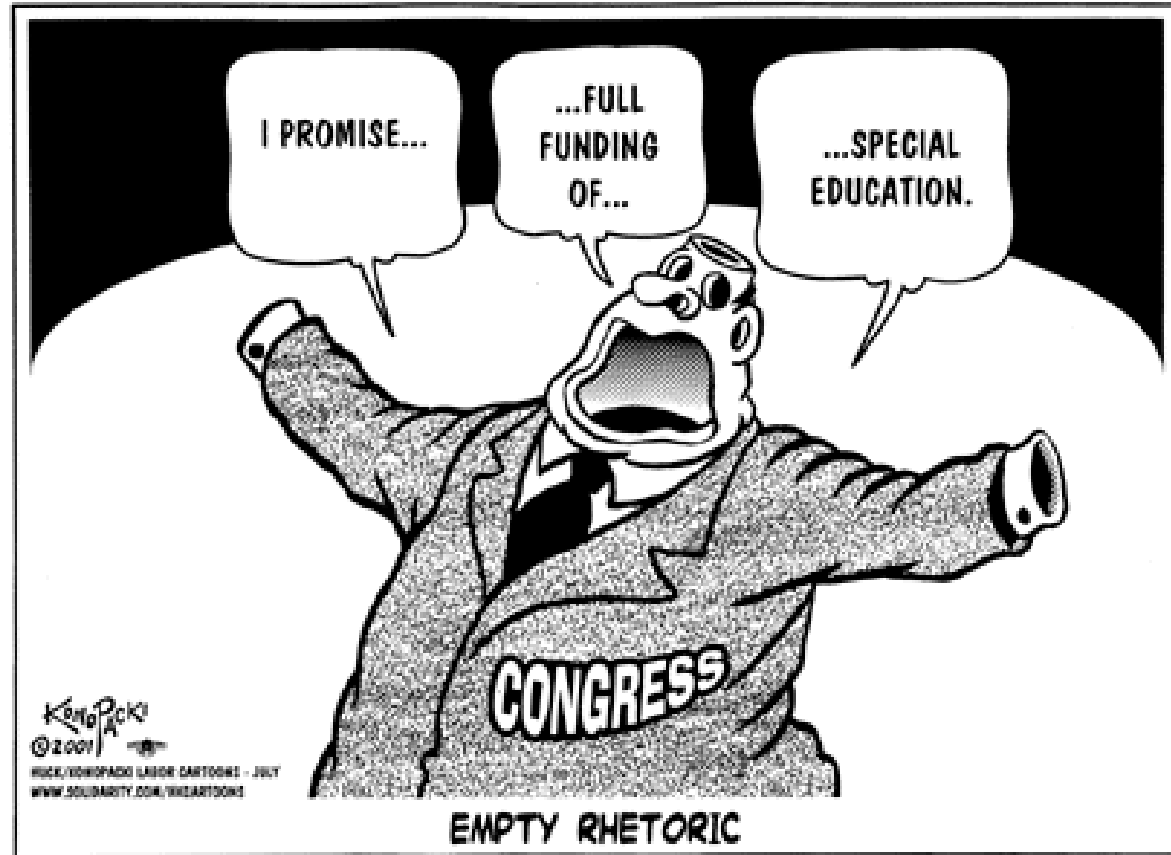
BME FTT

TÉMAKÖRÖK

Keretezés

Retorika

Gyakorlat

Keretezés / framing

FRAMING:

this is a t-shirt.

vs.

this is the most
awesome t-shirt
you will ever see
in your life!

same shirt. different **frame**. communication
science theories
by @stacyjulie

Keretezés / framing

Az országot titokzatos járvány fenyegeti, amelyben 600 ember pusztul el. Te vagy a döntéshozó, a szakértőid 2 alternatív programmal állnak elő:

- 400 ember fog meghalni.
- egyharmad valószínűséggel senki nem hal meg, kétharmad valószínűséggel 600 ember meghal.

Melyiket választanád?

Keretezés / framing

Az országot titokzatos járvány fenyegeti, amelyben 600 ember pusztul el. Te vagy a döntéshozó, a szakértőid 2 alternatív programmal állnak elő:

- 200 ember megmenthető.
- egyharmad valószínűséggel mindenki életben marad, de kétharmad valószínűséggel mindenki meghal.

Melyiket választanád?

Keretezés / framing

A fenti példában mindkét esetben logikailag azonos esetek közül kellett választani.

A várható hasznosság mindkét esetben megegyezett.

Mégis az **első esetben** a kísérleti személyek 72 százaléka választotta a 2. lehetőséget:

- ennek oka a kockázatkerülő viselkedés.
- azzal, hogy milyen információt emelnek ki a szakértők a prezentáció során, megváltoznak a választási preferenciák.

A **második esetben** a kísérleti személyek több mint 70 százaléka a 1. lehetőségre szavaz!

Ennek okát a megfogalmazás, a keretezés módjában kell keresnünk!

Keretezés / framing

A szövegek/kérdések **megfogalmazása** nagyban befolyásolhat akár tanúvallomásokat, esküdtszéki döntéseket is.

Pl. a kísérleti személyek két autó ütközését látják egy videofelvételen.

Az egyik esetben azt kérdezik tőlük:

„Milyen sebességgel haladtak a kocsik, amikor egymásba csapódtak?”
(„smash”)

Máskor azt:

„Milyen sebességgel haladtak a kocsik, amikor egymásnak ütköztek?”
(„hit”)

Az első esetben 30 km/h-val nagyobb értéket becsülnek átlagosan!

A „csapódás”-os esetnél az 1 héttel később felvett kérdőíven a kérdezettek már arra is emlékeztek, hogy a felvételen üvegszilánkok repkedtek, ami valójában nem történt meg.

További példák keretezésre

- 2001.09.11. a terror mint bűncselekmény v. a terror mint háború?
- Globális felmelegedés v. globális klímaváltozás?
- Adóteher v. társadalmi hozzájárulás?
- Adófizetők pénze v. közösségi fogyasztás?
- Egy rossz alma megfertőzi a többi v. rohad a rendszer?
- Ajkai vörösiszap-katasztrófa v. baleset?

Videó: G. W. Bush 9/11

<https://www.youtube.com/watch?v=QP1K84iRZPo>

Retorika

- ▣ **Eredetileg** díszes külsőségek között előadott beszédeket, ékes stílusú, nyilvános megszólalásokat jelentett.
- ▣ **Ma** a rendszeres gondolkodás és önkifejezés, a kulturált érvelés, vitatkozás eszköze.
- ▣ **Tárgya** minden nyilvános, közéleti megszólalás, minden közéleti kommunikációs helyzet, és szereplője minden nyilvánosan megszólaló ember.
- ▣ **Beszédeket elemez:** adott (gyakran heterogén) közönség és téma esetén milyen meggyőző érveket lehet találni.

A retorika 3 fő elemzési szempontja

- 1) **Logosz:** a logikai, jól felépített és bizonyított állítások retorikailag is értelmezhetőek, hiszen képesek hatni a közönségre.
- 2) **Éthosz:** a vitában részt vevő fél a saját magáról alkotott képet építi fel, a személyiségevel hat a hallgatóságra.
- 3) **Pátosz:** a vitában részt vevő fél a hallgatóság érzelmeit kelti fel (szavakkal, szimbólumokkal stb.) és ezeket az érzelmeket rendeli magához vagy ellenfeléhez.

Videó: A Rettenthetetlen

<https://www.youtube.com/watch?v=A74BUGZSVag>

A retorika 3 fő elemzési szempontja

Verbális kommunikáció

Nyelv és beszéd

Roman Jakobson 6 beszédfunkciója:

1. referenciális = ismeretovábbítás
2. emotív = érzelmi jelleg
3. konatív = akarat közvetítése
4. fatikus = kapcsolatteremtés
5. poétikai = esztétikai hatás
6. metanyelvi = nyelvi megformáltság

Verbális kommunikáció

- Artikuláció
- Hangerő
- Dinamika
- Hangsúly
- Hanglejtés
- Gyorsaság
- Tempó
- Szünet
- Hangszín

Figyelmi görbe

Nem verbális kommunikáció

Jellemzői:

- közvetlenebb, automatikusabb, gyorsabban feldolgozható
- egyből reagálunk rá (tudatosan és nem tudatosan egyaránt)
- kevésbé követjük figyelemmel
- kevesebb tudatos kontroll irányul rá
- hatásosabban kommunikálja az attitűdöket és az érzelmeket

Videó: Once Upon a Time in the West

<https://www.youtube.com/watch?v=qwb3P0fuM1c>

Nem verbális kommunikáció

Univerzális arckifejezések: Paul Ekman

- A világon **minden ember számára ugyanazt** az érzelmi állapotot tükrözik.
- Az emberi arckifejezések **veleszületett, nem tanult válaszmintázatok**, ezáltal nem kulturálisan meghatározottak.
- Kísérletei bebizonyították, hogy **hét alapvető érzelem a világ minden táján egyetemleges**: öröm, harag, meglepetés, undor, szomorúság, félelem, megvetés.

sadness

- ① drooping upper eyelids
- ② losing focus in eyes
- ③ slight pulling down of lip corners

anger

- ① eyebrows down and together
- ② eyes glare
- ③ narrowing of the lips

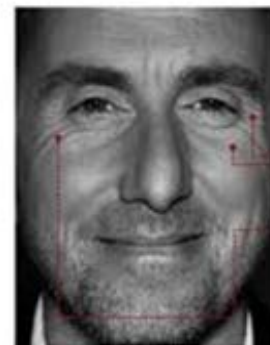
contempt

- ① lip corner tightened and raised on only one side of face

disgust

- ① nose wrinkling
- ② upper lip raised

happiness

- A real smile always includes:
- ① crow's feet wrinkles
  - ② pushed up cheeks
  - ③ movement from muscle that orbits the eye

surprise

- Lasts for only one second:
- ① eyebrows raised
  - ② eyes widened
  - ③ mouth open

fear

- ① eyebrows raised and pulled together
- ② raised upper eyelids
- ③ tensed lower eyelids
- ④ lips slightly stretched horizontally back to ears

Nem verbális kommunikáció

Nem verbális üzenetek funkciói:

- társas helyzet kezelése
- az én bemutatása
- érzelmi állapotok kommunikációja
- attitűdök kommunikációja
- csatornavezérlés

Nem verbális üzenetek csatornái/változatai:

- Mimika, tekintet/szemkontaktus, gesztusok, testtartás, proxemika (térköz szabályozás), kinezika, érintés vagy érintkezés, hang/vokalitás.

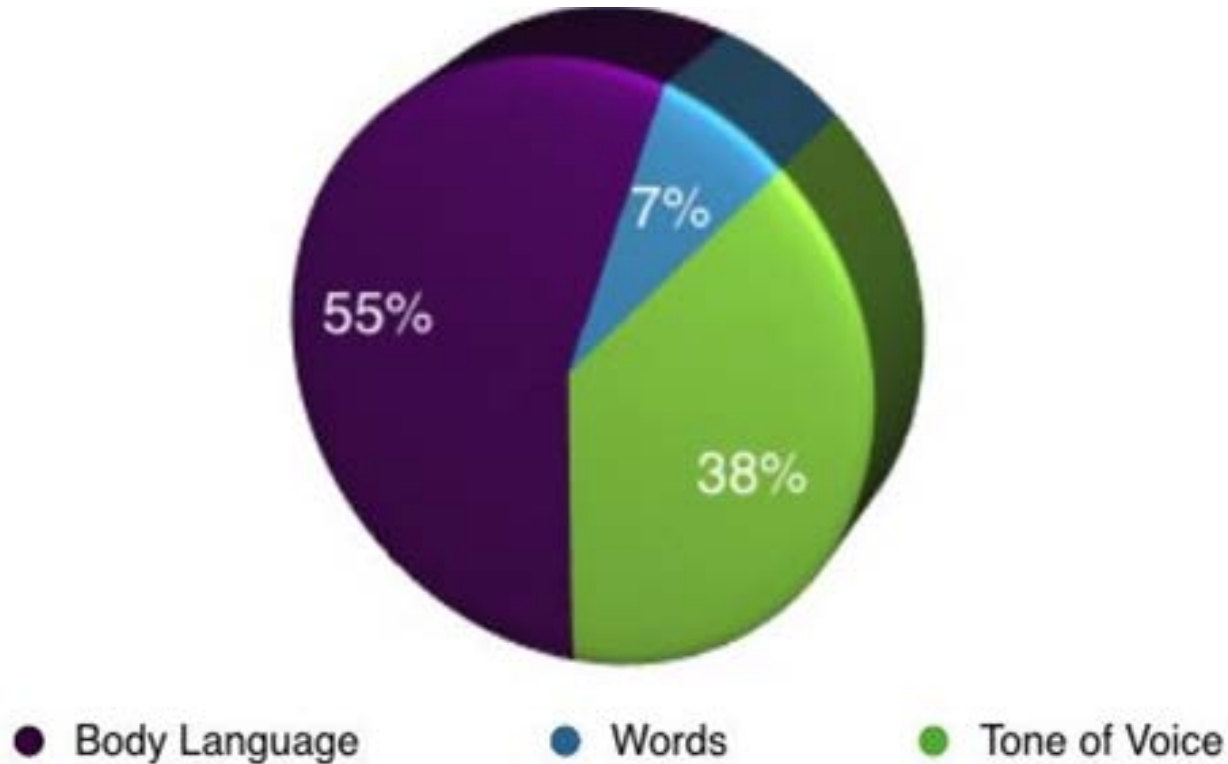
Videó: Szirmai Gergely – Egyetemi lelkesítő beszéd

<https://www.youtube.com/watch?v=tfVhLdxgERA>

A nem verbális kommunikáció jelentősége

(A. Mehrabian 1967)

Videó: For the Birds

<https://www.youtube.com/watch?v=MOiyD26cJ2A>

Gyakorlat

© Original Artist
Reproduction rights obtainable from
www.CartoonStock.com

"Don't worry too much about math,
science, or history — just make
sure you get good marks in *rhetoric*."

KÖSZÖNÖM SZÉPEN A FIGYELMET!

Csordás Hédi Virág: hedi.csordas@filozofia.bme.hu

Geng Viktor: geng.viktor@gmail.com